

22.02.2023

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**22 Şubat 2023
Çarşamba**

RESMİ GAZETE'DE BUGÜN

22 Şubat 2023 Çarşamba

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMESİ

— Olağanüstü Hal Kapsamında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Alanına İlişkin Alınan Tedbirlere Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (Kararname Numarası: 125)

CUMHURBAŞKANI KARARLARI

— 6/2/2023 Tarihinde Meydana Gelen Depremler Nedeniyle Zarar Gören Bazı İllerdeki Tarımsal Üreticilerin, T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve Tarım Kredi Kooperatiflerince Düşük Faizli Kredi Kullanılmasına İlişkin Kararlar Kapsamındaki Kredi Borçlarının Ertelenmesine Dair Karar (Karar Sayısı: 6816)

— Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Bazı Mal ve Hizmetlerden Ücretsiz veya İndirimli Olarak Faydalanacakların Tespitine İlişkin Karar (Karar Sayısı: 6817)

— Zonguldak İlinde "Filyos Vadisi İçme Suyu ve Altyapı Hizmet Birliği"nin Kurulması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 6818)

— Özelleştirme İdaresi Başkanlığı ile İlgili Kararlar (Karar Sayısı: 6819, 6820, 6821, 6822, 6823, 6824)

YÖNETMELİKLER

— İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (Karar Sayısı: 6825)

— Taşınır Mal Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (Karar Sayısı: 6826)

— Genel Aydınlatma Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkilerin Satışına ve Sunumuna İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

TEBLİĞ

— Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Kırsal Kalkınmada Uzman Eller Projelerinin Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (No: 2023/5)

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

— Anayasa Mahkemesinin 14/12/2022 Tarihli ve 2018/36485 Başvuru Numaralı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 8/12/2022 Tarihli ve 2019/19826 Başvuru Numaralı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 11/1/2023 Tarihli ve 2019/18367 Başvuru Numaralı Kararı

TMO, buğday ve ayçiçek yağı ithalatı için ihale açtı

Toprak Mahsulleri Ofisi'nin (TMO) 790 bin ton buğday ve 48 bin ton ayçiçek yağı ithalatı için ihale açtığı belirtildi.

Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) ithalat çalışmalarına yüklü bir ihaleyle döndü.

Bloomberg'in haberine göre TMO 790 bin tonluk buğday ve 48 bin tonluk ayçiçek yağı ithalatı için ihale açtı.

Bloomberg'e konuşan kaynakların verdiği bilgiye göre buğday ithalatı ihalesinde teklifler 28 Şubat tarihine kadar toplanacak.

395 bin tonluk birinci partinin teslimatının 8 Mart-7 Nisan arasında yapılması öngörülüyor. Bu partide İskenderun, Mersin, İzmir, Tekirdağ, Bandırma, Derince ve Samsun limanlarından 50 biner ton, Karasu limanından 25 bin ton, Trabzon limanından da 20 bin ton teslimat alınması planlanıyor.

395 bin tonluk ikinci partinin teslimatının ise 10 Nisan-10 Mayıs tarihleri arasında gerçekleşeceği belirtildi. Bu teslimatta da ilk partideki liman dağılımı uygulanacak.

Tarımsal girdi enflasyonu Aralık'ta yükselişini sürdürdü

Tarımsal girdi fiyat endeksi (Tarım-GFE) Aralık'ta yıllık %103,14, aylık %0,72 arttı.

Tarımsal girdi fiyat endeksi (Tarım-GFE) Aralık ayında da yükselişini sürdürdü.

Tarım-GFE, Aralık'ta aylık bazda %0.72 artarken, yıllık bazda %103.14 yükseldi.

Endekste bir önceki yılın Aralık ayına göre %103.14 ve on iki aylık ortalamalara göre %116.26 artış gerçekleşti.

Ana gruplarda bir önceki aya göre tarımda kullanılan mal ve hizmet endeksinde %0,33, tarımsal yatırıma katkı sağlayan mal ve hizmet endeksinde %3,64 artış gerçekleşti. Bir önceki yılın aynı ayına göre tarımsal yatırıma katkı sağlayan mal ve hizmet endeksinde %94,35, tarımda kullanılan mal ve hizmet endeksinde %104,42 artış gerçekleşti.

Aylık Tarım-GFE'ye göre 3 alt grup daha düşük, 8 alt grup daha yüksek değişim gösterdi.

Aylık azalışın yüksek olduğu alt gruplar sırasıyla, %8,19 ile enerji ve yağlar ve %1,87 ile gübre ve toprak geliştiriciler oldu. Buna karşılık, aylık artışın yüksek olduğu alt gruplar ise sırasıyla, %4,49 ile malzemeler ve %3,41 ile hayvan yemi oldu.

22.02.2023

Yıllık Tarım-GFE'ye göre 7 alt grup daha düşük, 4 alt grup daha yüksek değişim gösterdi.

Yıllık artışın düşük olduğu alt gruplar sırasıyla, %33,98 ile veteriner harcamaları ve %42,63 ile makine bakım masrafları oldu. Buna karşılık, yıllık artışın yüksek olduğu alt gruplar ise sırasıyla, %120,60 ile bina bakım masrafları ve %117,81 ile hayvan yemi oldu.

Rekolte de göç belirleyici etken olacak

Deprem bölgesindeki göç nedeniyle tarlaların ilgisiz kaldığını belirten İHBİR Başkanı Taycı, “İlaçlama, gübreleme, çapalama yapılamaz. Bunların yapılamamasından dolayı rekolte gerileyebilir” dedi.

İstanbul Hububat Bakliyat Yağlı Tohumlar ve Mamulleri İhracatçıları Birliği (İHBİR) Yönetim Kurulu Başkanı Kazım Taycı, “Fay hattının yarattığı kesitlerden ziyade bölge insanının göç etmesinden dolayı tarlalar ekilemez, dikilemez, ekim dönemi içerisinde gerekli uygulamalar yapılamaz, ilaçlama, gübreleme, çapalama yapılamaz. Bunların yapılamamasından dolayı rekolte gerileyebilir” dedi.

Çatlaklar doldurulabilir

Taycı, deprem sırasında tarım arazilerinde oluşan çatlakların doldurulabileceğini belirterek, “Çatlakların içi doldurularak, takviye edilerek düzeltilebilir. Bazı yerde şişkinlikler var. Bazı yerde çöküntüler var. Bu çatlak, çöküntü ve yarıkların rekolteyi, yani çıkacak ürün miktarını, çok etkileyeceğini de zannetmiyorum.

Çatlak ve yarıklardan dolayı en önemli sıkıntı şu olabilir; ‘Ya 100 kilo alacaktım da 97 kilo aldım olur’. 3 kilo aradaki boşluğa gitti denir. Yani çok fazla çok büyük bir kayıp olmaz” dedi. Tarımsal üretime ilişkin büyük tehlikenin bölgeden yaşanabilecek göç olduğunu vurgulayan Taycı şunları kaydetti: “Üretimdeki asıl kaybın bölgedeki insanların bölgeyi terk etmelerinden kaynaklı ekim, dikim, ürüne verilmesi gereken hizmetlerin verilememesinden kaynaklı sıkıntılar oluşabilir.

Sulamadan dolayı, gübrelemeden dolayı, ilaçlamadan dolayı, çalışan insanların o bölgeden göç etmesinden dolayı, toprağa ve ürüne yapılması gereken uygulamaların yapılamamasından dolayı etkilenebilir. Oradaki o fay hattının yaptığı kesitten ziyade bölge insanının göç etmesinden dolayı tarlalar ekilemez, dikilemez, ekim dönemi içerisinde gerekli uygulamalar yapılamaz, ilaçlama, gübreleme, çapalama yapılamaz. Bunların yapılamamasından dolayı rekolte gerileyebilir. Neticede insan olmazsa tarlada bu ürün kendiliğinden kendi başına bitmiyor. Müdahaleler gerekiyor.”

"Topraklarımız en iyi şekilde değerlendirilmeli"

Kazım Taycı, bölge insanının göç etmemesi adına özellikle tarım insanlarının bölgeden ayrılmaması için mücadele edilmesi gerektiğinin altını çizerek, "Topraklarımızın tarıma hizmet etmek üzere en iyi şekilde değerlendirilmesi lazım. Bunun için gereken insan gücünün de muhakkak orada sağlanmış olması lazım. Faaliyetlerini sürdürebilmeliler." ifadelerini kullandı. Taycı, "Mümkün ise ekilebilir, dikilebilir tarım arazilerinden ziyade daha verimsiz ve deprem için uygun alanlara yerleşim yapılması sağlanabilir mi bunun üzerinde çalışmalıyız. Olabildiğince tarım arazilerinin korunarak tasarlanmasını talep ediyoruz" diye konuştu.

Deprem oldu fiyatlar uçuşa geçti! Yüzde 150'ye varan artış

Kahramanmaraş merkezli depremin ardından bölgedeki sera ve tarlalar da büyük hasar gördü. Ürün lojistiğinde yaşanan aksamaların etkisiyle İstanbul'da semt pazarlarında fiyatlar yukarı fırladı. Esnaf, sebze fiyatlarında yüzde 150 oranında artışların yaşandığını belirtirken, deprem sonrası yaşanan ters göç nedeniyle de önümüzdeki dönemde rekoltelerde azalma olabileceği uyarısı yapıldı.

Merkez üssü Kahramanmaraş olan ve 10 ili etkileyen 7.7 ve 7.6 şiddetinde yaşanan depremlerin ardından sebze fiyatları yükselişe geçti. Deprem ile birlikte seralar hasar görürken, çiftçiler ise tarlalara giremedi.

Deprem, çevre illeri de etkilerken yollarda yaşanan yoğunluk ise ürün tedariki olumsuz etkilendi.

Maydanoz, dereotu, ıspanak, pırasa, beyaz lahana, roka gibi ürünlerin çoğu deprem bölgesinden gelirken, bu ürünlerde yüzde 150 civarında artış oldu.

Fiyat artışının 3-5 gün geçerli olduğunu belirten hal esnafı, daha sonrasında ise fiyatların normale başladığını söyledi.

Sebzelerin çoğu deprem bölgesinden

Hale gelen ürünlerin birçoğunun deprem bölgesinden geldiğini belirten hal esnafı, özellikle bu mevsimde maydanoz, dereotu, ıspanak, pırasa, beyaz lahana, roka gibi ürünlerin çoğunun deprem bölgesinden geldiğine dikkat çektiler.

22.02.2023

Afetten kaynaklı kimsenin bu ürünleri toplamaya zaman ve gücünün olmadığı belirtilirken, ürünlerde yüzde 150 civarında artış olduğu ifade edildi.

Ürün azlığından dolayı bir demet maydanozun fiyatı ise geçtiğimiz hafta 25 TL'ye kadar çıktı.

Goldman Sachs'dan, TCMB'nin faiz kararına iki seçenekli rapor

Goldman Sachs tarafından yayımlanan bir rapora göre, Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası'nın (TCMB) bu hafta gerçekleştireceği toplantıda politika faizinin 100 puan düşürülmesi ile sabit bırakılması aynı olasılığa sahip.

ABD merkezli ünlü yatırım bankası Goldman Sachs ekonomistleri tarafından hazırlanan bir rapora göre, 23 Şubat'ta gerçekleşecek Para Politikası Kurulu toplantısında, TCMB'nin faiz oranlarını 100 baz puan düşürmesi veya sabit tutması aynı olasılığa sahip.

Mevcut heterodoks politikanın makroihtiyati tedbirlere dayandığını ve bu sebeple arından faiz kararlarının parasal koşullara etkisinin zayıf kaldığını belirten analistler, TCMB tarafından alınacak olan faiz kararını tahmin etmenin normalden daha zor hale geldiğini belirttiler.

Deprem sonrası önemli olan mali koşullar

6 Şubat'ta meydana gelen Kahramanmaraş merkezli deprem felaketinin ekonomiye olan etkisine de raporlarında yer veren Goldman Sachs ekonomistleri "Deprem sonrası atılacak adım parasaldan çok mali taraftan gelebilir" yorumunda bulundular.

Hazine'den kredi düzenlemesine yönelik açıklama

Hazine ve Maliye Bakanlığı, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun (BDDK), Kahramanmaraş merkezli, 11 ili etkileyen depremlerin ardından attığı adımlar hakkında bilgi verdi.

Bakanlığın sosyal medya hesabından yapılan paylaşımda, deprem bölgesinde yaşayan vatandaşların borçlarına esneklik tanımak amacıyla çeşitli düzenlemeler gerçekleştirildiği belirtildi.

Deprem bölgesinde yerleşik kişilere yeni kullanılacak veya yeniden yapılandırmaya tabi tutulacak konut, taşıt ve tüketici kredilerinin vadelerine ilişkin daha önce belirlenen sürelerin kaldırılması ile ödemesiz dönem uygulamasının bankalara bırakılacağına kaydedildiği paylaşımda, şu bilgilere yer verildi:

"Depremin etkilediği illerde yerleşik üye iş yerlerince kredi kartları ile gerçekleştirilecek mal ve hizmet satımlarında kredi kartları taksitlendirme süreleri bir kata kadar artırılabilecek. Kredi kartlarında limite bakılmaksızın, asgari ödeme tutarı dönem borcunun yüzde 20'si olarak belirlenecek. Kart limiti tespit edilirken bankalarca dikkate alınan sınırlar yükseltilecek bankalarca toplam kart limitinin ilk yıl için ilgilinin aylık ortalama net gelirinin 4 katını, ikinci ve sonraki yıllar için ise 8 katını aşmayacak şekilde belirlenmesi ve aylık veya yıllık ortalama gelir düzeyinin tespit edilememesi durumunda gerçek kişilerin edinebilecekleri kredi kartlarının toplam limitinin 2 bin liradan 5 bin liraya yükseltilmesi kararlaştırıldı."

Paylaşımında, asgari tutarı ödenmeyen kredi kartlarının nakit kullanımına, mal ve hizmet alımına kapatılmasına, iptaline ve borcun tamamı ödeninceye kadar yeni kredi kartı düzenlenmemesine ilişkin hususların bankaların inisiyatifine bırakıldığı belirtilerek, kart borçlarının ötelendiği süre boyunca asgari tutar da dahil olmak üzere bankaların alacaklarını talep etmeyerek ödemesiz dönemler tanımlayabilmelerine imkan sağlanacağı ifade edildi.

Kartlı ödemelerde yapacak ilk temassız işlemde şifre girilecek

Bankalar, finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketlerince kullanılan tüketici ve taşıt kredilerinin anapara ve faiz ödemelerinin müşterilerin talebi üzerine ertelenmesi halinde erteleme süresinin, ilgili mevzuatta belirlenen vade sınırlarında dikkate alınmayacağına kaydedildiği paylaşımında, "Kredi müşterilerinden alınması gereken kredi derecelendirme notları ile alınması zorunlu olan ilave belgelerin temini bankaların inisiyatifine bırakılacak. Kredi kullandırmalarına ilişkin olarak bağımsız denetime tabi olan şirketler tarafından bankalara tevdi edilmesi gereken bilgi ve belgelere ilişkin süreler deprem bölgesindeki şirketler için uzatılacak." ifadesine yer yerildi.

Paylaşımında, deprem felaketinden etkilenen müşterilere kullanılan kredilerin gayrimenkul niteliğindeki teminatlarının değerlendirilmesi ile ilgili sürelerin ertelendiği aktarılarak, şu ifadeler kullanıldı:

"Kredi vade sınırı ve kredi kartı taksit sınırına ilişkin sağlanan esneklikler 1 Ocak 2024'e kadar uzatılacak. Telefon bankacılığı işlemlerinde, kimlik doğrulama sürecinde iki bileşenli doğrulamanın yapılmadığı durumlarda, öncelikle PIN olmak üzere, güvenlik sorusu, müşterinin demografik bilgileri veya bankada yer alan diğer bilgiler kullanılarak kimlik doğrulama işlemi hayata geçirilecek. Müşterilerin bilgileri dışında kart kullanımlarının engellenmesini teminen kartlı ödemelerde yapacak ilk temassız işlemde şifre girilecek, sonraki işlemler için mevcut uygulama sürdürülecek. Payları borsada işlem gören bankaların, 6 Şubat'tan 1 Ocak 2024'e kadar geri alım yoluyla edindikleri kendi hisse senetlerinin, çekirdek sermayeden indirim kalemi olarak dikkate alınmaması kararlaştırıldı."

Bankacılık hizmetleri için mobil şubeler afet bölgesine gönderildi

Bireysel kredi kartlarına ve ihtiyaç kredilerine uygulanan yüksek risk ağırlıklarının, 6 Şubat tarihinden sonra deprem bölgesindeki illerde yerleşik gerçek kişilere kullanılanlar bakımından 1 Ocak 2024'e kadar uygulanmayacağına belirtildiği paylaşımında, ticari nitelikteki nakdi kredilere uygulanan yüksek risk ağırlıklarının da 6 Şubat tarihinden sonra deprem felaketinden etkilenen müşterilere kullanılanlar bakımından 1 Ocak 2024 tarihine kadar uygulanmamasına BDDK tarafından karar verildiği ifade edildi.

Paylaşımında, kamu bankaları tarafından bölgeye yardım ulaştırılması konusunda çalışmaların sürdüğü vurgulanarak, şunlar kaydedildi:

22.02.2023

"Bankacılık hizmetlerinin sürdürülmesi için mobil şubeler afet bölgesine gönderildi. Türkiye Bankalar Birliği ile Türkiye Katılım Bankaları Birliği tarafından bankalara olan vadesi gelmiş veya 6 ay içinde vadesi gelecek borçlarının vadesinin bugünden itibaren 6 ay sonraya kadar ötelenmesine ve müşterilere ek kolaylıklar sağlanmasına karar verildi. Ortak ATM'lerden yapılacak işlemlerden ücret tahsil edilmemesine yönelik karar alındı. Mücbir halin yaşandığı mahalde ikametgahı/iş yeri adresi veya şubede hesabı bulunan müşterilerin kredi risk, kredi ödeme, senet ve çek işlemlerine ilişkin bildirimlerinin, Risk Merkezi mücbir hal düzenlemesi çerçevesinde yapılmasına karar verildi."

ABD Dışışleri Bakanı Blinken: Ankara-Atina arası yakınlaşma yeni fırsatlar doğurabilir

Yunanistan'ın başkenti Atina'ya iki günlük resmi ziyarette bulunan ABD Dışışleri Bakanı Antony Blinken, ABD'nin, iki müttefik ülke Türkiye ve Yunanistan arasında yakınlaşmadan yana olduğunu belirterek yakınlaşmanın Ankara ve Atina için de yeni fırsatlar doğurabileceğini bildirdi.

ABD Dışışleri Bakanı Antony Blinken, Yunanistan'da yayın yapan MEGA TV'ye verdiği röportajda, Kahramanmaraş merkezli depremlerin ardından Yunanistan'ın Türkiye'ye desteğe koşmasının Türklerin kalplerine dokunduğunu belirterek "Oradaydım ve çok sayıda Türk meslektaşım ile konuştum. İlk söyledikleri şeylerden biri Yunan vatandaşlardan yardım gelmesinin ne kadar anlamlı olduğuydu. Bence bu güzel bir atmosfer oluşturuyor." diye konuştu.

Yunanistan ve Türkiye arasındaki ilişkilerde yaşanan sakinliğin devam etmesini umduğunu ifade eden Blinken, "Belki de gelecek aylarda diyalogun güçlenmesi ve uzun zamandır devam eden sorunların çözümü için bir fırsat olabilir." dedi.

Blinken, bunun ABD için önemli olduğunu belirterek "Zira hem Yunanistan hem Türkiye yakın müttefiklerimiz, ortaklarımız ve dostlarımız. Tabii ki yakınlaşmalarını görmek isteriz. Bunu yaparlarsa, iki ülke için de oluşacak fırsatlar inanılmaz olacaktır." değerlendirmesinde bulundu.

22.02.2023

Türkiye ve Batı arasında fikir ayrılıklarının ve anlaşmazlıkların olduğunu işaret eden Blinken, mevcut iş birliği ve karşılıklı yardım ruhunun gelecekte sorunların çözümünde rol oynayabileceğini umduğunu kaydetti.

Blinken, Türkiye'nin F-16 modernleşme programının, bir NATO müttefiki olan Türkiye'nin NATO ile iş birliği ve ittifakın genel savunması açısından büyük öneme sahip olduğunu vurguladı.

Gübrede yüzde 13 indirim, takip sistemine yüzde 98 zam

Ali Ekber YILDIRIM

22 Şubat 2023 Çarşamba

Türkiye adeta deprem fırtınasına yakalandı. Önce Kahramanmaraş merkezli sonra Hatay merkezli olmak üzere 4 büyük deprem ve binlerce artçı deprem yaşandı.

İlk olarak 6 Şubat 2023 günü sabaha karşı saat 04.17'de Kahramanmaraş Pazarcık merkezli 7,7 şiddetinde bir deprem oldu. Bu depremden 9 saat sonra bu kez Elbistan merkezli 7,6 şiddetinde ikinci deprem oldu. Bu iki deprem 10 ilde, özellikle Hatay, Gaziantep, Kahramanmaraş ve Adıyaman'da büyük felakete neden oldu.

İki hafta sonra 20 Şubat akşamı henüz ilk iki depremin enkazları kaldırılmadan bu kez Hatay'ın Defne İlçesi merkezli 6,4 ve Samandağ merkezli 5,8 şiddetinde peş peşe iki deprem daha yaşandı. Resmi rakamlara göre bu depremlerde 41 binden fazla yurttaşımız yaşamını yitirdi. Yine 100 binden fazla yaralımız var. Bir kez daha yaşamını yitirenlere Allah'tan rahmet, yakınlarına başsağlığı ve yaralılara acil şifa dilerim.

Depremin yaralarını sarmaya çalışırken bir yandan da bölgedeki yurttaşların yaşama tutunmaları için kendi alanım olan tarımla ilgili köylerde, kırsalda yaşananları, sorunları, eksiklikleri ve yapılması gerekenleri duyurmaya, yansıtmaya çalışıyorum. Tarım ve kırsalda yapılması gereken çalışmaları dün ayrıntılı olarak yazmıştım. Tarımsal üretim için özellikle gübre, mazot, tohum ve yem ihtiyacının karşılanmasının önemine dikkat çekmiştim.

Gübre indirimi ve sabit fiyata ne oldu?

Kışlık ekimi yapılan ürünlere bugünlerde gübre atılması gerekiyor. Sadece deprem bölgesindeki çiftçiler için değil, genel anlamda gübre fiyatları yüksek. Üretici gübre almakta zorlanıyor. Gübre desteğinin ödenmesinde bir karmaşa var.

Yılbaşı öncesi Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, yapılan bakanlar kurulu toplantısından sonra çiftçilere destek olmak amacıyla gübrede yüzde 13, yemde

yüzde 5 indirim yapılacağını açıkladı. Ayrıca Nisan sonuna kadar gübre ve yemde fiyatların sabitleneceğini duyurdu. Bu indirimler kısa sürede anlamsız kalırken, gübre sektöründe tartışmalara neden olan Gübre Takip Sistemi (GTS) için alınan etiket bedeline yüzde 98 zam yapıldı.

İndirim müjdesini Cumhurbaşkanı Erdoğan vermişti

GTS'ye yapılan zammın ayrıntısına geçmeden gübre ve yem indirimi konusunda Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın söylediklerini hatırlayalım: "Bir müjde de çiftçilerimize ve tüketicilerimize vermek istiyorum. Salgın sonrası küresel emtia piyasalarında yaşanan dalgalanmayı fırsat bilerek haksız kazanç peşinde koşanlarla mücadelemizi yeni araçları devreye sokarak sürdürüyoruz.

Bu kapsamda çiftçilerimizin temel ihtiyaçlarının başında gelen, çiftçi kardeşlerim özellikle bunu size hatırlatıyorum, gübre ve karma hayvan yeminde daha önce bir dizi indirim hayata geçirmiştik. Şimdi yeni bir adımla çiftçilerimizin en önemli girdileri olan kimyevi gübre ve karma hayvan yemi fiyatlarında hem indirim yapıyor hem de fiyat sabitlemesine gidiyoruz.

Tarım Kredi Kooperatifleri ilkbahar döneminde yoğun olarak kullanılan DAP, Üre, Amonyum Sülfat, 20-20 ve nitropower kimyevi gübre çeşitlerinde yüzde 13'e varan indirim uygulayacak. Gıda, Tarım, Hayvancılık Bakanım (Tarım ve Orman Bakanı Vahit Kirişçi'ye bakarak) bu işi yakın takibe alması lazım. Aynı şekilde karma yemde de yüzde 5'e varan indirim yapılacak.

En az bunun kadar önemlisi de gübre ve yem fiyatlarını Nisan sonuna kadar sabitliyoruz. Şayet bu dönemde gübre ve yem fiyatlarında üreticimiz lehine bir gerileme olursa elbette bunu yansıtacağız. Ama yeni fiyat listesi artışlardan etkilenmeyecek."

GTS'ye yılbaşından geçerli yüzde 98 zam

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın açıkladığı indirim ve fiyat sabitleme elbette sadece Tarım Kredi Kooperatifleri için geçerliydi. Fakat Türkiye'de tüm gübre sektörüne yönelik bir uygulama var. Gübre Takip Sistemi (GTS). Tarım ve Orman Bakanlığı adına bu takip işini özel bir firma yapıyor. Uygulamaya başladığı 2018 yılından bu yana sektörün büyük tepkisini çeken uygulama kapsamında üreticilerden bir bedel alınıyor.

Gübre üreticilerinin verdiği bilgiye göre 2023 yılı için 1 Ocak 2023 tarihinden geçerli olmak kaydıyla yüzde 98 zam yapıldı. Bir yandan gübrede yüzde 13 indirim yapıldığı açıklanırken diğer yandan GTS'ye yüzde 98 zam olması kabul edilebilir bir durum değil. Çünkü yapılan bu zam sonuçta çiftçiye yansıtılıyor.

Gübre fiyatlarına nasıl yansıtacak?

Gübre üreticilerinden aldığımız bilgiye göre, yapılan bu zam ile birlikte bazı gübre çeşitlerinde bir torbadaki fiyat farkı şöyle:

-25 kiloluk Amonyum Sülfat gübresinde satış fiyatı içerisinde GTS payı yüzde 7,3 olurken, 25 kiloluk CAN gübresinin satış fiyatı içerisinde GTS payı yüzde 6,1 oldu.

- Yine 50 kiloluk Üre gübresinde satış fiyatı içerisinde GTS payı yüzde 3, 50 kiloluk Amonyum Sülfat gübresinde yüzde 4,6 ve 50 kiloluk CAN gübresinde de satış fiyatı içerisinde GTS payı yüzde 3,9 oldu.

Gübrede ağırlıklı olarak ortalama yüzde 3,8 Gübre Takip Sistemi payı alınacak. Bunun anlamı gübreye bu oranda zam demek. Hükümet bir yandan gübrede KDV'yi kaldırarak, indirim yaparak, fiyat sabitleyerek çiftçiye destek olduğunu açıklarken, takip sistemi için bu oranda bir para alınması gübre fiyatlarını yükseltir.

2022'de geriye dönük milyonlarca lira fark faturası kesilmişti

Gübre sektörü geçen yılda geriye dönük kesilen milyonlarca liralık fark faturası ile karşı karşıya kalmıştı.

Nitratlı gübrelerin el yapımı patlayıcıda kullanılmasını önlemek amacıyla tüm gübrelerde uygulamaya konulan DNA Barkod sistemli GTS 2018 yılından bu yana uygulanıyor. Gübre üreticileri DNA Barkod etiketi olmadan gübreyi piyasaya süremiyor. Bu etiket için, GTS kapsamında gübre üreticilerinden bir bedel alınıyor.

GTS kapsamında her yılbaşında tüketici enflasyonu oranında zam yapılırken 2022'de yılbaşında zam yapılmadı. Çünkü gübre de krizin yaşandığı bir dönemdi. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın talimatı ile Tarım Kredi Kooperatifleri gübrede yüzde 30 indirim yaptı. Özel sektör de destek olmak için yüzde 30 indirim yaptı. O dönemde Tarım ve Orman Bakanlığı ile görüşen gübre üreticileri, yüzde 30 indirim yapıldığı için GTS'de artış olmamasını talep etti. Bu nedenle GTS'de fiyat artışı olmadı ve 2021 fiyatıyla devam edildi. 2022'nin sonuna doğru geriye dönük olarak yüzde 93'ün üzerinde zam yapıldı. Satışı yapılan, faturası kesilen ürünlere ilave bir ödeme istendi.

Özetle, Türkiye'de uygulandığı biçimiyle dünyada başkaca bir örneği olmayan Gübre Takip Sistemi, patlayıcıda kullanılmayı önleme amacından uzaklaşarak adeta haksız bir ödemeye dönüştü. Yapılan zamlarla alınan para üreticiye gübre zammı olarak yansıyor. Bir yandan indirim, fiyat sabitlemesi müjdesi verilirken bir yandan yapılan bu zam gübre üreticileri ve çiftçiler için kabul edilemez.

Tarımsal girdi fiyatları 2022'de yüzde 103 arttı

Türkiye İstatistik Kurumu 2022 yılı Aralık ayı Tarımsal Girdi Fiyat Endeksi'ni açıkladı. Buna göre yıllık artış yüzde 103,14, aylık ise yüzde 0,72 oldu. Fiyat artışının nereden nereye geldiğini anlamak için son 3 yıla bakmak yeterli. Tarımsal Girdi Fiyat Endeksi 2020'de yüzde 17,52 oranında artarken 2021'de yüzde 45,61 arttı. 2022'de ise yüzde 103,14 oldu. TÜİK verilerine göre, 2022'de fiyatı en çok artan tarımsal girdilerde bina bakım masrafları yüzde 120,60 ile ilk sırada. Hayvan yemi yüzde 117,81 ile ikinci

22.02.2023

sırada. Mazotunda içinde olduğu enerji ve yağlar grubundaki artış yüzde 115,87 oranında artarken, gübre ve toprak geliştirici ürünlerdeki artış yüzde 101,48 oldu. Tarımsal ilaçlardaki artış da yüzde 96,11 olarak gerçekleşti. Fiyatı en az artan grup ise yüzde 33,98 ile veteriner harcamaları olması dikkat çekti.

Bir yanda felaket, bir yanda ekonomik yıkım...

Alaattin AKTAŞ

22 Şubat 2023 Çarşamba

Kimi zaman bilimkurgu filmlere konu olmuştur, kimi zaman belgesel olarak işlenmiştir. Dünyayı yok edecek büyüklükte bir gök taşı gezegenimize doğru geliyor olsa ne yapardık? Geçmişte yapılabilecek hiçbir şey yoktu, zaten bu gök taşı belirlenemezdi bile. Bugün için belirlenebilir ama yapılabilecek pek bir şey yine yok. İnsanoğlu da harıl harıl böyle bir durumda dünyayı kurtarmak için ne yapılabileceği üstünde çalışıyor. O gök taşının yolunu değiştirmek başta olmak üzere bir dizi proje var, en azından zihinlerde.

Böylesine devasa bir gök taşı dünyaya çarptıktan sonra artık çok geç. O yüzden önlem alınacaksa öncesinde alınmak zorunda.

Bizim gök taşımız ise deprem. “Acaba olur mu” diye düşünmemize de gerek yok; alttan sürekli vuracağını da biliyoruz. Uzaydan gelecek bir gök taşının dünyaya çarpması bile önlenebilir ama alttan gelecek depremi önleme şansı yok.

Ama önlem almak mümkün. Gök taşı ile deprem arasındaki temel fark bu zaten. Biz bunu yapmadık, önlem almadık, yıllar boyunca hem de. Tam aksine, depremin yaratacağı tahribatı daha da büyütecek adımlar attık...

Bir kesimimiz çaldı, çırptı; para için her şeyi yaptı, vatandaş biraz bilmediği için, biraz ucuz bulduğu için bu konutlarda oturmak zorunda kaldı.

Yönetici kesimimiz ise oy alabilmek uğruna bu çok katlı mezarlıklara izin verdi, başta vermediyse de sonra “Gel barışalım” diye aff etti. Üstelik bir de “barışma parası” aldı.

Ya sonrası?

Hadi önlem almadık, hiçbir adım atmadık. Bununla kalsa iyi! “Ya bu binalar yıkılırsa” diye düşünüp sonrası için de bir şey yapılmadığı ortaya çıktı.

22.02.2023

Özellikle ordusuyla böylesine büyük ve örgütlü, düzenli bir insan gücüne sahip bir ülke olan Türkiye, bunu kullanamadı. Hiç lafı eveleyip gevelemenin gereği yok; kullanamadı.

Yetmedi!

Bu yüzyılda Türkiye'nin göbeğinde insanlar enkazda donarak öldü. Ölümün şanslısı olur mu, olur; yıkımda anında hayatını kaybedenler şanslıydı. Günlerce kurtarılmayı beklerken ya yaralandığı için ya soğuktan donarak hayatını kaybedenler oldu. Yetmedi, dahası var!

Havanın böylesine soğuk olduğu bir mevsimde sokakta kalan binlerce vatandaşa başını sokacak bir çadır sağlanamadı. "Herkes çadırlara yerleştirildi" denildiğinde bile bölgeden bu konuda istek yağıyordu.

Bitti mi, hayır!

Anlayabilen var mı, koskoca Türkiye Cumhuriyeti bölgenin tuvalet ihtiyacını gideremedi.

Enkazdan çıkarılan ve kimliği haliyle bilinemeyen bebeklere, çocuklara gereği gibi sahip çıkılmadı.

Deprem bölgesinde en sağlam olması gereken binaların başında gelen hastaneler yıkıldı, görevliler yaralıları ne yapacağını, nereye götüreceğini bilemez duruma geldi.

Duvarlarına el girecek kadar açılmış olan binalar için "Oturmaya elverişlidir" raporu veren sözüm ona yetkililer çıktı.

Ne oldu; önceki günkü depremde onlar da yıkıldı.

Dahası da var!

Şimdi de yeni konut yapmak için mart ayı başında temel atılacağı söylenmeye başlandı. Yer bilimciler ısrarla bu artçı depremlerin en az iki üç ay daha süreceğini ve bu dönemde çok iyi zemin etüdü yapılmadan inşaata başlanmaması gerektiğini söylüyor. Ama dinleyen kim; bu yıkımın etkisini atılan temellerle hafifletip sandığa öyle gideceğiz; belli ki amaç bu. Yani bunca felaket gelişmenin üstüne yine yalnızca oy amaçlı bir adım.

Türk halkı tek yürek oldu; deprem bölgesine bir ara ihtiyaçtan çok malzeme yağdı. Ama öyle bir koordinasyonsuzluk vardı ki dağıtımda çok büyük sorunlar yaşandı. Bu nasıl bu kadar zor olabilir!

Ve tabii ki yurtları kullanma gerekçesiyle üniversitelerin uzaktan eğitim adı altında kapatılması.

Doğrusu iyi yapılan bir icraat bulmaya çalışıyorum ama bulamıyorum. Umarım vardır da ben göremiyorum.

Ekonomik yıkım ve enflasyon tehlikesinin henüz pek farkında değiliz

Hani bir kaza geçirirsiniz de olayın sıcaklığıyla herhangi bir yerinizdeki kesik ya da yarayı o an pek fark etmezsiniz ya, biz de şimdi depremin yol açtığı felaket yüzünden aslında yaşadığımız ve özellikle gelecek günlerde daha yoğun yaşayacağımız ekonomik yıkımın ve enflasyonun pek de farkında değiliz.

Bu felaketin Türkiye ekonomisine çok büyük bir yükü olacak. Çeşitli hesaplar yapılıyor bu maliyetle ilgili. Kesin bir tutar belirtmek mümkün değilse de on milyarlarca dolarlık bir yükü karşı karşıya olunduğu ortada.

Bir de vatandaş bazında yaşanacak yük var. Ocak ayında bile tahminlerin çok üstünde gelen fiyat artışının depremlerle birlikte daha da hız kazanması hiç şaşırtıcı olmayacak.

Zaten büyük bir geçim zorluğu yaşayan geniş kitleler bu zorluğu daha yoğun hissedecek. Ek zam olasılığı bu koşullarda gündemden muhtemelen çıkacak.

Ek bütçe yapılması kaçınılmaz olacak. Belki yeni vergiler getirilecek ya da mevcut vergilerde oranlar artırılabilecek. Çünkü kamunun bir cepten diğer cebe aktardığı kağıt üstündeki yardımlarla bu eksiği gidermek mümkün olmayacak.

Bu sıraladıklarım, bugünkü tablo!

Yer bilimci değerli hocalarımız, yaşanan bu depremlerin tetiklemeyle başka faylarda da depremler oluşabileceği konusunda ısrarla uyarıda bulunuyor. Öncelikle söylenen Osmaniye ve Ceyhan. Ceyhan da Adana demek. İstanbul'u hiç düşünmüyoruz bile, düşünmek istemiyoruz.

Üstelik insanlar öylesine bir ekonomik çaresizlik sarmalında ki, bir depremde başlarına yıkılacağını bile bile o binalarda oturmaya devam ediyor. Bu korkunç bir çaresizlik, korkunç...

Enflasyona depremin maliyeti eklendi

Şeref OĞUZ

22 Şubat 2023 Çarşamba

Bu yıla başlarken ekonomi yönetimi **yeni umutlar** vererek başladı. Bunlardan biri de **enflasyonun düşeceği** idi. Zaten **baz etkisi ile düşecek enflasyon** için epey **serenat** yazıldı. Üstelik bu süreçte görevlerimizi de yapmadık. **Ekonomide sıkılaştırma** adına hiçbir karar almadık.

Zamlar devam etti, **ücret artışları** ve potaya giren **EYT...** Harcama tarafında **bonkör** davranmaya devam ettik. Aylık enflasyon ocak ayında **%6,65** oldu. Şimdi **artan emisyonla** birlikte bu yüzde altılık aylık **enflasyonun gerilemesini** bekler misiniz? Yıllık bazda **%57,68** olan enflasyon sizce nereye evrilecek?

DEPREM BOYUNCA EMİSYON 11,2 MİLYAR LİRA ARTTI

Sıkıştık... Bir yanda seçim var. **Para gerekiyor.** Bir yanda küresel bazda ekonomide **durgunluk** var, bir yanda **salgından yeni çıkmışız** ve **depreme yakalanmışız.** Peki, biz ne yaptık? Deprem boyunca emisyonu **11 milyar lira** artırdık. 6 Şubat'ta **343 milyar 938 milyon 888 bin TL** olan emisyon hacmi, 17 Şubat'ta **355 milyar 219 milyon 989 bin TL**'ye yükseldi. Şimdi ne olacak?

Biliyoruz ki basılan her para; **enflasyonun iştahına** yazılır. Parasal genişleme, yıllar boyu **enflasyon cehennemine** odun taşımıştır. ATM'lerden çıkan paralara bakın; **mürekkebi kurumamış banknotlar**, seri numaraları birbirini izler durumda akıyor elimize. **Enflasyonu sadece kur zıplatmıyor, fazla para da aynı işi görüyor.**

İKİ SORU İKİ CEVAP

Para basarak ne yapmış olduk?

Para basarak sorunlarımızı sadece **bir adım öteye** ittik. Enflasyonu da **artırma yönünde** net bir adım attık.

Maliyetler yükselmeye devam eder mi?

Elbette edecek. Zira biz maliyet kalemlerimize **olağandışı gerçekleşebilecek** hiçbir kalem için **tedbir** eklememiştik. Şimdi bir de **olağanüstü durum zararı** ekleyeceğiz.

ENFLASYONLA MÜCADELEDE

GRAM ADIM ATMADIK

Enflasyonla mücadele öyle **tek başına alınacak** bir karar değildir. Bir bütün olarak **topyekûn alınması gereken** bir karardır. Her türlü zorluğu göğüslemek gerekir. Çünkü artık **hanenize hırsız girmiştir.**

Kazandığınız her kuruş **elinize geçtiği anda** azalmaktadır. Siz cebinizde **200 TL** var sanırken, markette **alım değeri** ile karşılaşsınız. Yani artık bir **paranın üzerindeki rakam değeri** ve **alım değeri** olarak iki rakamla muhatapsınızdır.

Türk Ekonomi Modeli olarak adı değiştirilen **Heterodoks**, ne amaçlandıysa tersi sonuç vermişti. **Enflasyondan ziyade büyümeye odaklanılacağı** söylendi. Büyüme ise **tüketim** ve **kredi genişlemesiyle** sağlanabilmişti.

Zaten **enflasyonla mücadele seçim sonrasına** bırakılmıştı. Fakat **deprem** tüm hesapların bir kez daha **güncellenmesine** yol açtı. Artık seçim sonrası mücadele edilecek enflasyon, **ne baz etkisi ne de yaz etkisiyle** düşecek gibi değil. Bundan sonra **depremin büyümeyi ne kadar aşağı çekeceğini** ve **enflasyonu ne kadar tırmandıracağını** konuşacağız.

Sıcak para fonları, son çeyrekte zararı kapadı

Naki BAKIR

22 Şubat 2023 Çarşamba

Uluslararası yatırımcıların Türkiye'de Borsa ve tahvil, bono gibi borçlanma senetlerinde tuttıkları ve "sıcak para" olarak adlandırılan portföyleri geçen yıl ilk dokuz ayda hızlı bir erime yaşarken, son çeyrekte kaydettiği 10 milyar dolara yakın artışla bu kaybı büyük oranda kapadı.

Merkez Bankası'nın açıkladığı "uluslararası yatırım pozisyonu" gelişmelerine göre yabancıların hisse senedi ve borçlanma kağıtlarına yaptıkları finansal yatırımlarındaki portföylerinin piyasa değeri esas alınarak hesaplanan stok tutarı, geçen yıl son çeyrekte 9,8 milyar dolarlık bir artışla 94,2 milyar dolara ulaştı. Bu artış esas olarak BIST'ten aldıkları hisse senetlerinin değerindeki artıştan kaynaklandı.

Yabancı portföyünün büyük bölümünü oluşturan borçlanma senetlerinin 1,4 milyar dolar azalarak 65,4 milyar dolara gerilediği Ekim-Aralık döneminde, verileri Merkezi Kayıt Kuruluşu (MKK) tarafından tutulan hisse senetlerinin değeri ise 11,2 milyar dolarlık bir artışla 28,8 milyar dolara yükseldi. MKK verilerinden hesaplanan portföy değeri uluslararası yatırım pozisyonu tablosunda stok veri olarak, iki dönem arasındaki değişim ise fiyat ve kur hareketlerinden arındırıldıktan sonra "akım veri" olarak ödemeler dengesi tablosunda cari açığın finansmanına dair sermaye hesabı kalemine kaydediliyor.

TÜRKİYE’NİN ULUSLARARASI YATIRIM POZİSYON AÇIĞI (MİLYAR \$)						
	Türklerin Yurt dışı Varlıkları	Yabancıların Türkiye’deki varlıkları				Net uluslararası Yatırım poz.
		Doğ. Yat.	Portföy yat.	Diğer*	Toplam	
2009	195,5	145,8	91,0	228,6	465,4	-269,9
2010	200,0	189,8	118,0	255,5	563,3	-363,3
2011	195,4	138,6	109,3	263,3	511,3	-315,9
2012	231,0	192,6	179,3	284,1	655,9	-424,9
2013	244,6	152,9	167,5	315,4	635,8	-391,1
2014	250,2	184,2	190,8	311,2	686,3	-436,0
2015	229,2	159,3	143,6	295,7	598,6	-369,4
2016	235,7	150,4	139,4	291,3	581,1	-345,4
2017	249,5	198,1	173,5	320,3	691,9	-442,4
2018	247,6	146,6	140,6	296,3	583,5	-335,9
2019	270,1	162,3	133,9	283,1	579,3	-309,1
2020	254,9	231,1	113,0	294,8	638,9	-384,0
2021	288,2	141,6	96,3	303,1	540,9	-252,7
2022	304,7	166,4	94,2	323,2	583,8	-279,1

*Mevduat, krediler ve ticari krediler gibi diğer varlık ve yükümlülükler

Hesaplama, hisse senedi stoku içinde yer alan ancak yüzde 10 kriterini aşması nedeniyle doğrudan yatırım konusu olan ve BIST’te gerçekleştirilen hisse senedi alımları, “Portföy Yatırımları” kaleminden düşülerek “Doğrudan Yatırımlar” kalemine yansıtılıyor. 2021 sonunda 96,3 milyar dolar düzeyinde bulunan yabancı sıcak para portföyü, Mart 2022 sonunda 91,2 milyar, haziran sonunda 86,3 milyar ve eylül sonunda 84,4 milyar dolara kadar inmişti. İlk dokuz ayda 12,1 milyar dolarlık erimeye yaşanan portföy, son çeyrekteki 9,8 milyar dolarlık artışla 94,2 milyar dolar olurken, 2021 sonu düzeyinin 2,1 milyar dolar altında gerçekleşti.

Son 13 yılın en düşüğü

Yabancı sıcak para portföyü, 2009’dan bu yana olan dönemin en düşük yıllık düzeyinde bulunuyor. Anılan yıl 91 milyar dolar olan portföy değeri 2010 yılında 100 milyar dolara aşmış ve izleyen yıllarda sürekli büyüyerek 2014 sonunda 190,8 milyar dolara şu ana kadarki en yüksek yıllık düzeyine ulaşmıştı. Yabancıların Türkiye’deki sıcak para portföyü izleyen dönemde ise küçülmeye yüz tutmuş, 2021 yılında 96,3 milyar dolara yeniden 100 milyar doların altına inmişti. Veriler, sıcak para portföyünde 2014-2022 döneminde 100 milyar dolara yakın erime olduğunu gösteriyor.

Yabancı doğrudan yatırım değerinde büyük artış

YABANCILARIN DOĞRUDAN YATIRIM VE SICAK PARA PORTFÖYÜ (MİLYAR \$)							
	Aralık 2021	Mart 2022	Haziran 2022	Eylül 2022	Aralık 2022	Değişim Son çeyrek	Değişim Son bir yıl
Doğrudan Yatırımlar	141,6	123,0	110,0	119,1	166,4	47,3	24,8
Sermaye yatırımları	129,8	111,5	98,6	107,6	154,5	46,9	24,7
Diğer sermaye*	11,8	11,4	11,4	11,4	11,9	0,5	0,1
Portföy yatırımları	96,3	91,2	86,3	84,4	94,2	9,8	-2,1
Hisse senetleri	18,4	18,4	15,1	17,6	28,8	11,2	10,3
Borç senetleri	77,9	72,9	71,2	66,8	65,4	-1,4	-12,4
Bankalar	17,9	15,9	14,3	13,1	11,7	-1,4	-6,3
Genel Hükümet	48,8	45,6	45,7	42,7	43,2	0,5	-5,6
Diğer Sektörler	11,1	11,3	11,2	11,0	10,6	-0,4	-0,5

*Yabancı sermayeli firmaların yurt dışı ortaklarından sağladığı krediler.

Yabancıların Türkiye'deki doğrudan yatırımlarının stok değeri ise 2022 yılında 24,8 milyar dolarlık bir artışla 166,4 milyar dolara yükseldi. Bunun 154,5 milyar dolarını, ana merkezi başka ekonomilerde bulunan uluslararası doğrudan yatırımcının Türkiye'de yeni bir şirket kurmak ya da mevcut şirketlere iştirak etmek amacıyla yaptığı yatırımı kapsayan "sermaye" yatırımları; 11,9 milyar dolarını ise yurt dışı firmanın Türkiye'deki iştirakine kredi plasmanları oluşturuyor. Yurt içindeki yabancı ortaklı kuruluşların yurt dışındaki yabancı ortaklarından (ana ortak, şube, iştirak, bağlı ortaklık ve grup şirketleri) sağladıkları ticari ve nakdi krediler, "Diğer Sermaye" kaleminde izleniyor.

Dış varlık-yükümlülük dengesi

Yabancıların Türkiye'deki mevduat, krediler ve ticari krediler gibi diğer varlık ve yükümlülüklerinden oluşan "diğer yatırımlar" kalemi ise geçen yılın tümünde 23,1 milyar dolar büyüyerek 323,2 milyar dolara yükseldi. Bu gelişmelerle yabancıların Türkiye'deki doğrudan ve portföy yatırımları ile mevduat ve kredilerini kapsayan toplam varlık ve alacaklarının hacmi 2022 yılında 42,9 milyar dolar artarak 583,8 milyar dolar oldu.

Türkiye'de yerleşik kişilerin yurt dışındaki varlık ve alacaklarının toplam tutarı da geçen yıl 16,5 milyar dolarlık artışla 304,7 milyar dolara yükseldi. Türkiye için "yükümlülük" oluşturan yabancıların Türkiye'deki varlıklarından, Türklerin yurt dışındaki varlıkları düşüldüğünde net uluslararası yatırım pozisyonu eksi (-) 279,1 milyar dolar olarak bulundu.

Türkiye'nin uluslararası yatırım pozisyonundaki açık geçen yıl 26,5 milyar dolar büyüdü. Ancak geçen yılki büyümeye karşın söz konusu açık, geçmiş yıllardaki

düzeylerinin çok altında bulunuyor. Uluslararası yatırım pozisyonu açığı 2010'da 300 milyar doları, 2012'de 400 milyar doları aşmış, 2017 yılında 442,4 milyar dolarla en yüksek yıllık düzeyine ulaşmıştı. İzleyen dönemde ise küçülmeye yüz tutan açık, 2021 yılında 252,7 milyar dolara kadar inmişti.

“Doğrudan yatırım” nedir?

IMF ve OECD tanımına göre doğrudan yatırım; yatırımcının yerleştiği olduğu ekonomi dışındaki bir ekonomide bir işletmenin yönetimini kontrol ettiği veya yönetiminde söz sahibi olduğu uzun vadeli yatırım şekline deniyor. Doğrudan yatırımda, yatırımcının işletmenin sermayesinde yüzde 10 ya da daha fazla paya sahip veya yönetiminde söz sahibi olması esas. Yurt içinde yerleşik doğrudan yatırımcının yurt dışında yerleşik doğrudan yatırım işletmesine yaptığı yatırım, varlık/yükümlülük esasına göre doğrudan yatırımcının yerleştiği olduğu ekonomide varlık artışı olarak kaydediliyor. Yurt dışındaki doğrudan yatırım işletmesinin yurt içindeki doğrudan yatırımcısına- yönetiminde söz sahibi olmayacak ya da yönetiminde yüzde 10'dan daha az bir oy hakkına sahip olacak şekilde- yaptığı yatırım (tersine yatırım) ise doğrudan yatırımcının yerleştiği olduğu ekonomide yükümlülük artışı olarak kaydediliyor.

Portföy yatırımının farkı nedir?

Portföy yatırımları, hisse senedi ve borç senetlerine yapılan yatırımları içeriyor. Bu yatırımlar “sıcak para” olarak adlandırılıyor. Bunun nedeni ile gelen paranın fabrika yatırımı gibi kalıcı, elle tutulur, gözle görülür değil, portföylere, borsaya, devlet iç borçlanma senetlerine (DİBS) gelen ve kolayca çıkıp gidebilecek nitelikte olması. Portföy yatırımlarında, doğrudan yatırımların aksine, hisse senedine toplam olarak yüzde 10'un altında yaptığı yatırımla yatırımcı, bu senetleri ihraç eden kuruluşun yönetiminde etkin olamıyor. Doğrudan yatırımlarda yatırımcı, yatırım sermayesinin yanı sıra üretim teknolojisi ve işletmecilik bilgisini de beraberinde getirirken, portföy yatırımlarında yabancı yatırımcının sermayeden başka bir katkısı bulunmuyor.

Sıcak paranın ekonomiye etkileri

Sıcak para girişleri döviz kurlarını baskılıyor, tahvil faizlerini etkiliyor, borsayı hareketlendiriyor. Sıcak para girişi TL talebi doğuracağı için döviz kurunu, DİBS'e talep sağladığında faizleri düşürürken, Borsa'yı yükseltiyor, başta Borsa'da yer alan şirketler olmak üzere ekonomiye kaynak sağlamış oluyor. Ancak ülkedeki yüksek getiri ortamından yararlanarak parayla para kazanmak için gelen bu tür fonlar, cazip koşullar ortadan kalktığında da her an çıkıp gitme imkânı olduğundan ekonomide tersine ani ve sert hareketlere yol açma riskini de taşıyor. Ani ve yüksek tutarlı sıcak para çıkışları, finansal göstergelerde türbülansa yol açabiliyor.

Abdulkadir Selvi

Mehmetçik sahaya geç mi çıktı

İçişleri Bakanı Süleyman Soylu, “Yaşadığımız tek güvenlik sorunu yağmacılık değil yalancılıktır” demişti.

Haklıydı. Çünkü depremde enkazla uğraşıldığı kadar yalan haberle mücadele edildi.

Asrın felaketini yaşamışız.

Deprem hâlâ can almaya devam ediyor. Bir şehir büyüklüğünde insanımızı depreme kurban vermişiz.

Depremın başından beri polemiklere girmemeye çalışıyorum. Siyasi kulislerden uzak duruyorum. Çünkü gün polemik günü değil, yaraları sarma günü.

Bu prensibimi bozmayacağım.

Ama birileri sıcak koltuklarında oturup yalan haber üretmekle meşguller.

Hem de bu ülkede bakanlık yapmış, parti lideri olan, cumhurbaşkanı adaylığına hazırlanan, ekranlarda boy gösteren, sanatçı unvanını taşıyan insanlar bunlar.

TROLLEŞME DURUMU

Tam bir trolleşme durumu.

Bir iddia ortaya atıyorlar. Baraj patladı diyorlar. Çalışmalara ara veriliyor, belki o sırada kurtarılacak insanlar ölüyor. İddia yalan çıkıyor.

Bu kez, “Yüz binlerce Suriyeli geliyor” diyorlar. Sınırlar kontrol ediliyor tam aksine Suriyelilerin gittiği ortaya çıkıyor, bu kez başka bir yalana sığınıyorlar.

GOEBBELS'İ GEÇTİLER

Goebbels ne demişti, “Ortaya basit bir yalan atın ve sürekli tekrarlayın. Sonra kitlelerin o yalanı nasıl kucakladığını seyredin.”

22.02.2023

Goebbels bunları görse mesleği bırakırdı. Şimdi de işi gücü bırakmış Türk Silahlı Kuvvetleri ile uğraşıyorlar. Mehmetçik geç çıktı yalanına sarılıyorlar.

HULUSİ AKAR ANLATTI

Milli Savunma Bakanı Hulusi Akar, deprem anından itibaren yaşananları şöyle anlatmıştı:

“İlk deprem saat 04.17’de gerçekleşti. Milli Savunma Bakanlığı’nın yanı sıra Genelkurmay, Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri’nin harekât merkezleri süratle yapılması gerekenleri yaparak saat 04.30’da birliklerden rapor istedi. Aynı saatte Türk Silahlı Kuvvetleri İnsani Yardım Tugay Komutanlığı’na ‘Hazır ol’ emri verildi. Saat 04.50’de 2. Ordu Komutanı Orgeneral Metin Gürak görevinin başındaydı ve birliklerden durum raporu almaya başladı. Saat 05.00’te Bakanlığı’mız bünyesinde Afet Acil Durum Kriz Merkezi teşkil edildi. Eşzamanlı olarak kriz merkezleri Genelkurmay ve Kuvvet Komutanlıklarında da çalışmaya başladı.”

CUMHURBAŞKANI ERDOĞAN’LA GÖRÜŞME

Milli Savunma Bakanı Akar, gerekli bilgileri aldıktan sonra Cumhurbaşkanı Erdoğan’la irtibat kuruyor. “Saat 05.10’da Sayın Cumhurbaşkanı’mızı arayarak Türk Silahlı Kuvvetleri ile ilgili ilk raporları sunduk. Aldığımız ilk bilgilere göre Hatay’da bir binamızın yıkılıp 3 erimizin şehit olduğu haberini kendilerine sunup Genelkurmay Başkanı ve Kara Kuvvetleri Komutanı ile Hatay’a hareket edeceğimizi kendilerine arz ettik. Uygun buldular ve bu çerçevede çalışmalarımızı sürdürdük” diyor.

ÖLÜME GİDECEKSİNİZ TALİMATI

Deprem şartlarında ve kış koşullarında bir komutanın o gece verdiği talimatı ise

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay aktarmıştı: “Bir komutanımız helikopterleri sahaya sürüyor. 4 helikopterimiz ilk etapta gitmeye çalışıyor, gidemiyor. Tekrar geliyor, tekrar gidiyor. Tekrar geliyor ve en sonunda verdiği talimat şu: Savaşta arkadaşlar, gerekirse ölüme gideceksiniz ama gideceksiniz.”

O şartlarda Mehmetçik ilk andan itibaren depremzedelerin yanında oldu.

MEHMETÇİK SAHADA

Ama birileri hâlâ bu yalanı sürdürüyor. Milli Savunma Bakanı Hulusi Akar'ın dediği gibi, "İlk andan itibaren Mehmetçik milletiyle birlikte oldu. Hamiyetperver milletimiz bunun farkında".

Ama bunun farkında olmayanlar ve olmak istemeyenler için depremin ilk anından itibaren yaşananları saat saat paylaşmak istiyorum.

SAAT SAAT NE YAŞANDI

- 06.00 itibarıyla Mehmetçik deprem bölgesinde arama kurtarma birlikleri ve diğer birliklerle sahada.
- 07.30 iki fırkateyn ve iki helikoptere İskenderun körfezine intikal emri verildi.
- Kar yağışından dolayı kapanan pistin açılmasıyla birlikte 3 adet A400M uçağı Kayseri'den hareket etti.
- Yaşam malzemesini taşıyan ilk uçak 07-08.30 arasında yükleme yapıp Adana Şakirpaşa Havaalanı'na indi.
- Hatay'daki 8. Komando Tugayı saat 10.00 itibarıyla arama kurtarma faaliyetlerine başladı.

KOMUTANLAR BÖLGEDE

- Milli Savunma Bakanı Hulusi Akar, Genelkurmay Başkanı Org. Yaşar Güler ve kuvvet komutanlarıyla birlikte deprem bölgesine hareket etti.
- Milli Savunma Bakanı Akar ve kuvvet komutanlarını taşıyan uçak, Hatay Havalimanı'nın depremde zarar görmesi nedeniyle saat 11.30'da İncirlik'e indi. Akar ve komutanlar karayoluyla Hatay'a hareket etti.

Esfender KORKMAZ

Afetler özür kabul etmez

22 Şubat 2023 Çarşamba

Cumhurbaşkanı deprem nedeni ile *"tüm gayretlerimize rağmen kimi bölgelerde eksik ve aksaklıklar yaşandığını"* söyledi. Depremler eksik ve aksaklıkları kabul etmez. Çünkü bu eksik ve aksaklıklar nedeni ile meydana gelen zayıf telafi edilemez.

Eksik ve aksaklıkların nedeni, devlet çarkının yavaşlaması ve siyasi iktidarın hatalarıdır.

Söz gelimi; 7 Temmuz 1997'de, Genelkurmay Başkanlığı ile İçişleri Bakanlığı arasında, **"Emniyet-Asayiş-Yardımlaşma"** ifadelerinin kısaltılmışı olan EMASYA Protokolü, yapılmıştı. Bu Protokol bürokrasiye girmeden deprem gibi durumlarda asker desteğini düzenliyordu. 17 Ağustos 1999 depreminde, 34 bine yakın TSK personeli hızlıca depremzedelere müdahale etmişti. Bu protokol 2010 yılında yürürlükten kaldırıldı.

Depremden iki gün önce 4 Şubat'ta Cumhurbaşkanlığı kararı ile; Hatay'da bazı alanları riskli ilan edilen 2013 yılındaki Bakanlar Kurulu kararı kaldırıldı.

Dün bir gazetenin manşetinde, AFAD'da işin ehline verilmediği ve AKP'lilerin akrabalarına verildiği yazıyordu. Aynı şekilde medyada sürekli olarak Kızılay'da da kadrolaşma ve yolsuzluk iddiaları tartışmaları yapılıyor.

Demek ki eksik ve yanlışlıklar, yanlış ve yanlış yönetimden kaynaklanıyor. Bu yanlışlar devlet çarkının yavaşlamasına neden oldu.

2021 yılında Berlin merkezli, Bilim ve Politika Vakfı'nın, Türkiye'deki başkanlık sistemi ile ilgili bir araştırmasında, **"bürokrasiyi nitelik değil, tarikat ve AKP üyeliği şekillendirdi"** deniliyor.

Demokrasilerde devlet kurumsallaşmıştır. İktidar kim olursa olsun devlet çarkı döner. Aynı demokrasilerde halkın seçtiği iktidarlar, aynı zamanda devlet yönetiminin kendilerine geçici olarak verilen bir görev olduğunun bilinci içindedir.

Gelişmekte olan ülkelerde ise devletin kurumsallaşması tamamlanmamıştır. Bunun içindir ki öteden beri ve çoğu ülkede, siyasi iktidarlar devleti kendi malları gibi görmüştür.

Devlet ve devlet imkânlarının kullanılması, AKP iktidarından sonra daha da ağırlaştı.

17-25 Aralık 2013 öncesinde, devlet kadroları Fethullah Gülen cemaati ağırlıklıydı. Buna imkân veren de sonrasında *'ne istediler de vermedik'* diyen o zamanki Başbakan Tayyip Erdoğan ve AKP'nin dava yolunda hep birlikte olmak anlayışı olmuştu.

Gerçekte ise devlet imkânlarını bölüşmek her zaman ve her ülkede kavgayla sonuçlanmıştır.

Eğer devlet kurumsal yapı kazanmış olsaydı ya da iktidarda başka bir parti veya koalisyon olsaydı, Gülen cemaati devlete sızmış olmazdı, 17-25 yolsuzluk iddiası veya 15 Temmuz darbe teşebbüsü olmazdı. 2018 seçimleri OHAL içinde yapılmazdı, başkanlık rejimi olmazdı ve *Parlamentar Sistem* devam ederdi. AKP de kalsa ekonomi yönetimi devam ederdi

Ekonomik tablo da şöyle olurdu;

*Yabancı yatırım sermayesi çıkmazdı, Çin'den çıkan yabancı yatırım sermayesinin bir kısmı Türkiye'ye gelirdi.

*Yanlış faiz politikası ve kur şokları olmazdı. Kur şoklarının neden olduğu yüksek enflasyon olmazdı.

*Türkiye'nin yurt dışı tahvillerinde iflas risk primi (CDS) 550 baz puan (5,5 yüzdelerlik puan) olmazdı. Diğer gelişmekte olan ülkeler gibi 100 seviyesinde kalırdı. Türkiye'nin dış borçlarda temerrüt riski düşük kalırdı.

*Türkiye, insan hakları ve demokratik özgürlükler açısından 2017 yılında özgür olmayan ülkeler statüsüne gerilemezdi. Hukukun üstünlüğünde dünyada son sıralara düşmezdi.

*Yatırım ve güven ortamı kaybolmazdı, yatırımlar devam ederdi, Türkiye, sanayisizleşme sürecine girmezdi.

*Türkiye'nin yüzde 6 büyüme potansiyeli var. 2013 yılında TÜFE bazlı MB reel kur endeksi 100,93 idi. Yani reel kur dengede idi. Bu denge devam ederdi. Bu şartlarda yılda ortalama yüzde 6 büyüme oranı ile 2020 Fert Başına GSYH, 18.765 dolar olurdu. Türkiye orta gelir tuzağına düşmezdi. Halk yoksullaşmazdı.

2023 yılında nominal fert başına gelirimiz 22.349 dolar olurdu ve gelişmiş ülke düzeyine çıkardık. Bizi bugünkü duruma kader getirmedi, zayıf demokrasi kültürümüz ve siyasi iktidarın yanlışları getirdi.

İbrahim Kahveci

Ne zaman?

Geleceği kimse bilemez...

(Ey Rasûlüm), de ki: “- **Göklerde ve yerde olan kimse gaybı bilmez; ancak Allah bilir.**” Ne zaman diriltileceklerini de bilmezler. De ki: “Allah’tan başka, göklerdeki ve yerdeki hiç kimse, gaybı (gizli olan şeyleri) bilemez. Ve ne zaman dirileceklerini de bilemezler.

Geleceği kimse bilemeyeceğine göre, gelecek ile ilgili bilimsel öngörülerini dikkate almayacak mıyız? Örneğin deprem olacak mı? Olacaksa ne zaman olacak?

Evet, depremin ne zaman olacağını bilim insanları bilemiyor ama belirli bir zaman aralığı verebiliyorlar. Hatta yaklaşık olarak deprem bölgelerini de gayet net belirtiyorlar.

Aynı şey ekonomide de söz konusudur. Alınan kararların sonraki zaman diliminde neye yol açacağı veya ne gibi gelişmeler olacağı tahmin edilebilir.

Mesela parasal genişleme yaptığınızda bunun bir süre sonra enflasyonu artıracığı bellidir. Veya faizleri enflasyonun düşmesinden önce negatife çekerseniz bunun talebi artırarak yine enflasyonu artıracığı kestirilebilir.

Sebeup-sonuç ilişkileri aslında bütün hayatımızda vardır. Mesela okul okumazsanız doktor olamazsınız... Olsanız da bu doktorluk bazı kişilerin ölmemesi gereken hastalıktan ölmesine yol açabilir.

Yanlış teşhis yanlış tedaviyi ve yanlış tedavi de yanlış ölümü beraberinde getirir.

Aslında benzer durum ülke yönetimlerinde de söz konusudur. Mesela baskıcı yönetimlerin tek elden şovmen kararları ülkelerde ilk aşamada yalancı baharlar estirir. Ama yıllar sonra bu kararların acı faturası ile herkes yüzleşmek zorunda kalır.

Ya da tek elden yönetim sisteminin kurumları ve kuralları bozması ile ülkeler görüntüde uçuyormuş gibi gösterilen yönetim tarzında aslında yıkım süreçleri ile karşılaşmak zorunda kalırlar. Çünkü kurallar ve kurumlar çalışmaz ise devlet kültürü yok olur... Devlet kültürü yıkıldıkça da herkes enkaz altında kalır.

Bütün mesele şudur: Süreci okuyabilenler açısından sonuç hiç sürpriz olmayacaktır. Lakin süreci okuyamazsanız sonucu 'kader planı' diyerek ilahi güce yatarsınız.

Ülkeler açısından süreci okumak toplumun büyük kesimi tarafından beklenemez. Özellikle YAPISAL YIKIM öyle nerede ise hiç anlaşılmaz. Hatta yapısal yıkımdan bahsedenler uçuk fikirli birer saçmalama gibi de görülebilir.

Mesela eğitim sisteminin çöküşü, sınıflar arası geçişkenliğin zorlaştırılması birer yapısal çöküş yoludur. Ücretlerin asgaride buluşturulması okuma isteğini ve eğitimin kalitesini düşürür.

Ya da eğitilmiş kesimin kaybedilip, onların yerine eğitimsiz göç almak aslında bir ülkeye vurulabilecek en büyük darbelerden bir başkasıdır.

Ekonomik krize karşı sert tepki veren toplum, anlaşılması güç olduğundan dolayı yapısal yıkımlara tepki bile veremez... Ya da çok küçük bir kesimden gelir bu tepki.

Bugün ne zaman ne olacağını az çok uzmanlar tahmin etmektedir. Bilim dünyası sebep-sonuç ilişkisinden olsun, diğer yöntemlerden olsun zamanla ne olacağını az çok tahmin edebilmektedir.

Mesela depremlerin nerelerde ve ne şiddetle olacağını yaklaşık olarak söyleyebilmektedirler. Aynı şekilde ekonomide de önümüzdeki dönemin ne olacağını, nasıl bir ekonomik seyrin bizi beklediğini uzmanlar görebilmektedir. Ama bunun anlam ifade edebilmesi için toplumun kahir ekseriyetinin de bu görüşe değer vermesi gerekir.

Aksi halde enkazların başında ağlamaktan başka çaremiz kalmaz... Yıkılan sadece binalar değil değerlerimizdir. Ölenler sadece insanlarımız değil, ortak değer yargılarımızdır.

Gerekli tepkiyi vermediğinizde ya da süreci öylece seyrettiğinizde sonuç sadece ağlamakla geçmez.

Önemli olan yıkılmadan önlem almaktır. Önemli olan sonuca katlanmak değil, sürece önem vermektir.

Kader planı da aslında bir bakıma budur...

22 Şubat 2023, Çarşamba

BAŞYAZI MEHMET BARLAS

Sizce Putin haksız mı?

Türkiye depremlerle sarsılmaya devam ederken dünya da **Putin**'in konuşmasıyla sarsıldı. Rusya- Ukrayna Savaşı'nın birinci yılında gerçekleştirilen bu konuşma, Rusya sokaklarındaki billboard'lara günler öncesinden asılan afişlerle duyuruldu. Dünya nefesini tutmuş bu konuşmayı bekliyordu. Yeni savaş ilanından tutun da nükleer savaş tehlikesine kadar birçok iddia ortalığa düştü.

Putin'in konuşması tüm dünyada canlı yayınlandı. **Putin**'i sevenler de nefret edenler de bu konuşmanın tarihi öneme sahip olduğunda ittifak etti.

BATI'NIN MÜTECAVİZLİĞİ

Batı cephesinin mütecavizliklerini ve akıl dışı davranışlarını tek tek sıralayan **Putin**, ne pahasına olursa olsun bu savaş kazanacaklarını söyledi. "**Batı, cini şişeden çıkardı**" diyen **Putin** ekledi: "**Batı, bölgesel çatışmayı küresel hale getirmek istiyor. Batı, bizimle ekonomik cephede savaşıyor, ancak başarılı olamayacak.**"

Rus liderin sarsıcı sözleri bunlarla sınırlı değil. ABD ve Avrupa'nın insanlığın tüm varlığını çaldığını söylüyor. Batı elitlerinin amaçlarını gizlemediklerinin altını çizip bir de uyarıda bulunuyor: "**Ancak Rusya'yı savaş alanında yenmenin imkânsız olduğunu da anlamıyorlar. Bu nedenle bize karşı giderek daha agresif bilgi saldırıları düzenliyorlar.**"

Konuşması ise şu sözlerle son buluyor: "**Dünyada hiçbir ülkenin yurtdışında ABD kadar çok askeri üssü yoktur. Dünyanın dört bir yanında bunlardan yüzlercesi var.**"

BİDEN, CEVAP VEREBİLECEK Mİ?

Putin özetle şunu söyledi: Hem ahlaki, hem ekonomik hem de askeri olarak hazırız. Ukrayna halkıyla savaşmadıklarını da ısrarla vurguladı. Ukrayna'nın geleceğinin Batı'nın umurunda olmadığını söyledi. Küresel elitlerin projelerini deşifre etmek için hazırlanmış bir konuşmaydı.

22.02.2023

Œimdi ABD Baœkanı **Biden**'in **Putin**'e nasıl bir cevap vereceğini merakla bekliyoruz. Ya da verecek bir cevabı var mı?

Evet, Ukrayna-Rusya Savaşı'nın birinci yılını geride bıraktık. **Putin** hiç geri adım atmadı. Konuşmasındaki detaylara ve satır aralarına bakarsak geri atacak gibi de görünmüyor.

Tüm dünya ülkelerinin **Putin**'in konuşmasından çıkaracağı dersler vardır. Œimdi Œu soruyu sorma zamanı: Sizce Putin haksız mı?